

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen

Akt.nr. 7

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K.

Dato 26 JULI 2004
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh.: Linda Bjørk Nielsen
Sagsnr.: 2004-150-0537
Dok.: LBN26602

Afsendt med
E-post 26/7-04

+ bilag

Vedlagt fremsendes i 5 eksemplarer endelig besvarelse af spørgsmål nr. 196-198 af 1. april 2004 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del - bilag 659).

Lene Espersen

Mette Lyster Knudsen

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Kontor: Politikontoret
Sagsnr.: 2004-150-0537
Dok.: LBN26601

Endelig besvarelse af spørgsmål nr. 196-198 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del – bilag 659).

Spørgsmål nr. 196:

”Ministerens kommentarer udbedes til vedlagte artikel: Sagens omkostninger, af politiadvokat Michael Jørgensen, Lov & Ret 2004, nr. 2, s. 3f.”

Spørgsmål nr. 197:

”Ministeren bedes redegøre for praksis vedrørende fastsættelsen af sagens omkostninger, herunder

- størrelsesordenen af de fastsatte sagsomkostninger
- anvendelsen af retsplejelovens § 1008, stk. 4, 2. pkt., hvorefter retten kan begrænse omkostningsansvaret, når den finder, at dette ellers vil komme til at stå i åbenbart misforhold til domfældtes skyld og vilkår
- efterfølgende eftergivelse af gæld forårsaget af sagsomkostninger.”

Spørgsmål nr. 198:

”Ministeren bedes redegøre for, hvilken betydning det resocialiseringsmæssige perspektiv for den domfældte har i forbindelse med fastsættelse af sagsomkostninger og den efterfølgende betaling/inddrivelse heraf, herunder hvilke overvejelser herom der er indgået i forbindelse med fastsættelsen af de gældende regler.”

Svar:

Det bemærkes indledningsvis, at Justitsministeriet – bl.a. i lyset af de forhold, der omtales i den i spørgsmål nr. 196 nævnte artikel – har taget initiativ til en drøftelse af spørgsmålet om opgørelsen og opkrævningen af sagsomkostninger i straffesager med politiet og anklagemyndigheden. Justitsministeriet har i den forbindelse nedsat en uformel arbejdsgruppe, der bl.a. har til opgave at overveje ændringer af bekendtgørelse nr. 371 af 28. juni 1977 om takstmæs-

sigt fastsatte omkostninger i straffesager samt mulighederne for administrativt at præcisere, hvornår der er tale om udgifter, der er omfattet af retsplejelovens § 1008.

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålene indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten og Rigspolitechefen, hvortil jeg kan henholde mig.

Rigsadvokaten har oplyst følgende:

”Politiadvokat Michael Jørgensen gennemgår i den pågældende artikel i Lov & Ret forskellige kategorier af omkostninger ved en straffesag, der skal afholdes af den domfældte, herunder advokatsalær, lægeerklæringer, revisionsomkostninger og andet. Politiadvokat Michael Jørgensen rejser i den forbindelse spørgsmål om bl.a. omkostningsbevidsthed, gennemskuelighed og synlighed samt ensartethed for så vidt angår omfanget af størrelsen af de omkostninger, der pålægges en domfældt.

Spørgsmålet om, i hvilket omfang sagsomkostninger i straffesager kan pålægges den domfældte, har ved flere lejligheder inden for de senere år givet anledning til mere generelle overvejelser. Således har bl.a. vicepolitimester Jørgen Naustrup i en artikel i Juristen 1984, ”Sagsomkostninger i straffesager”, side 73 ff., nærmere gennemgået forskellige udgiftstyper med angivelse af, om der tillægges staten regres eller ej, og nogle nærmere kriterier herfor. Samme forfatter har i en artikel i Fuldmægtigen, 1995, side 79 ff., behandlet spørgsmålet om sagsomkostningernes behandling under domsforhandlingen i straffesager.

Af disse artikler fremgår det, at sondringen mellem udgifter, for hvilke der kan tillægges staten regres, og udgifter hvor der ikke tillægges regres, navnlig beror på administrativ praksis.

Det kan om reglerne mere generelt oplyses, at reglerne om sagsomkostninger i straffesager fremgår af retsplejelovens kap. 91.

I straffesager, som forfølges af det offentlige, udredes omkostningerne ved sagens behandling og straffens fuldbyrdelse efter retsplejelovens § 1007, stk. 1, af det offentlige med forbehold af ret til at få dem erstattet efter de regler, som følger af de øvrige bestemmelser i retsplejelovens kapitel 91 om sagsomkostninger.

Det fremgår af retsplejelovens § 1008, stk. 1, 1. pkt., at den sigtede, såfremt denne findes skyldig eller ved dom kendes uberettiget til oprejsning i anledning af strafferetlig forfølgning, er pligtig et erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling.

Retsplejelovens § 1008, stk. 1, om statens regres omfatter de nødvendige udgifter, som er medgået til den pågældende sags behandling, herunder f.eks. forsvarersalær, udgifter til lægeundersøgelser samt tekniske og regnskabsmæssige un-

dersøgelse. Retten til regres omfatter derimod ikke politiet og anklagemyndighedens almindelige driftsudgifter.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 1008, stk. 1, 2. pkt., at justitsministeren kan fastsætte takster til brug ved opgørelsen af det beløb, som sigtede skal betale til dækning af udgifter til sagkyndige bistand ved sagens behandling, jf. § 1008, stk. 1, 2. pkt.

I bekendtgørelse nr. 371 af 28. juni 1977 om takstmæssigt fastsatte sagsomkostninger i straffesager er der fastsat takster for visse udgifter til sagkyndig bistand ved sagens behandling, herunder bl.a. lægens udtagning af blodprøve, klinisk lægeundersøgelse for spirituspåvirkethed og erklæring fra Statens Bilinspektion.

For så vidt angår mere generelle overvejelser om en fremtidig ordning vedrørende sagsomkostninger kan jeg henvise til de drøftelser, der pågår i den af Justitsministeriets nedsatte arbejdsgruppe, der behandler disse spørgsmål.”

Rigspolitichefen har oplyst følgende:

”De sagsomkostninger, der i medfør af retsplejelovens § 1008 kan kræves erstattet af den domfældte, omfatter hovedsageligt:

- Forsvarersalær
- Lægeudgifter i forbindelse med udtagning af blodprøver og udfærdigelse af attester
- Retsmedicinske undersøgelser
- Revisorhonorar
- Tekniske undersøgelser og erklæringer
- Bilinspektionserklæringer
- Udgifter til transport af køretøjer og effekter til teknisk undersøgelse.

Sagsomkostningerne opkræves på grundlag af den faktiske udgift, idet der dog for visse typer af udgifter er fastsat faste takster for, hvilket beløb der skal opkræves. I Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 371 af 28. juni 1977 er der således fastsat faste takster for udtagning af blodprøver på henholdsvis 125 kr. ved udtagning på sygehus og 300 kr. ved udtagning på en politistation. Herudover er der fastsat en takst på 400 kr. for kliniske lægeundersøgelser samt attestudstedelse og en takst på 150 kr. for en erklæring fra Statens Bilinspektion.

Differencen mellem de faktiske udgifter og det opkrævede beløb afholdes af statskassen.

Til illustration af størrelsesordenen af de fastsatte omkostninger kan det oplyses, at der ifølge registreringerne i politiets regnskabssystem blev opkrævet i alt ca. 212 mio. kr. i forsvarersalær i 2003. Forsvarersalærerne udgjorde ca. 90 % af

de samlede opkrævede sagsomkostninger. Beløbet var fordelt på ca. 36.000 sager, hvilket svarer til, at der i gennemsnit blev opkrævet ca. 6.000 kr. pr. sag.

De tilsvarende tal for retsmedicinske ydelser viser, at der blev opkrævet i alt ca. 7,3 mio. kr. fordelt på ca. 15.000 sager – dvs. gennemsnitligt ca. 500 kr. pr. sag.

For så vidt angår transportudgifter blev der i 2003 opkrævet ca. 2 mio. kr. fordelt på ca. 4.000 sager, hvilket svarer til ca. 500 kr. pr. sag.

Der blev i 2003 opkrævet i alt ca. 234 mio. kr. fordelt på ca. 80.000 sager, hvilket svarer til et gennemsnitligt beløb på ca. 3.000 kr. pr. sag.

Der er ikke hjemmel til at eftergive sagsomkostninger. I medfør af § 6 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 394 af 17. maj 2001 om opkrævning og inddrivelse mv. af bøder, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger kan politiet afskrive sagsomkostninger som uerholdelige, hvis inddrivelsen efter de foreliggende oplysninger om skyldnerens forhold, navnlig økonomiske, må anses for udelukket. Afskrivningen indebærer, at politiet ikke indtil videre foretager sig yderligere for at inddrive beløbet, men betalingspligten består fortsat, og inddrivelsen kan genoptages, hvis skyldnerens økonomiske forhold forbedres væsentligt. Endvidere kan politiet gøre udlæg i skyldnerens krav mod statslige eller kommunale myndigheder.

Ifølge registreringerne i politiets regnskabssystem afskriver politiet årligt ca. halvdelen af de opkrævede sagsomkostninger.”

For så vidt angår resocialiseringsmæssige hensyn kan politiet efter bestemmelsen i § 21 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 394 af 17. maj 2001 om opkrævning og inddrivelse mv. af bøder, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger træffe afgørelse om henstand med betalingen.

Ifølge vejledning nr. 11 af 5. februar 2003 om opkrævning og inddragelse m.v. af bøder, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger samt eftergivelse af bøder og konfiskationsbeløb (bødevejledningen) skal spørgsmålet om henstand bl.a. afgøres ud fra skyldnerens aktuelle betalingsevne.

Om betalingsevne hedder det i vejledningen bl.a.:

”Ved beregningen af skyldnerens betalingsevne, herunder trangsbeficiets betydning for inddrivelsen, jf. pkt. 32, tages der hensyn til den eventuelle forbedring eller forringelse af skyldnerens økonomiske levevilkår, som fremkommer ved, at skyldneren har daglig fælles hushold med andre. Betalingsevnen beregnes da som svarende til de pågældendes samlede månedlige indkomst efter skat

og fratrukket betaling af eventuel anden gæld til det offentlige. Det er en forudsætning, at eventuelle afdrag og beløb, der inddrives, kan dækkes af skyldnerens indkomst. Til husstanden hører bl.a. hjemmeboende børn under 18 år, over for hvem skyldneren har forsørgerpligt. Børneydelse medregnes ikke ved opgørelsen af indkomsten.

Den gæld, som politiet har pligt til at inddrive, skal tilfalde statskassen. Staten som kreditor skal ikke vige for privat gæld. Det er dog praksis at vige for udgifter til bolig, til energi, forsikringer, til børnepasning og bidragsforpligtelser, samt nødvendige medicinudgifter, almindelige telefonudgifter (men ikke interneudgifter), radio- og fjernsynslicens, transportudgifter, samt udgifter, der er led i den pågældendes erhverv eller beskæftigelse, herunder fagforeningskontingent.

Der foretages efter fast praksis yderligere et fradrag til sikring af, at skyldneren har det nødvendige til sig selv og til husstandens underhold. Størrelsen af dette fradrag kan fastsættes efter en konkret vurdering, dog således at der som udgangspunkt foretages et fradrag på 2.300 kr. pr. voksen person, som indgår i det fælles hushold, samt 750 kr. pr. barn under 18 år. Fradraget for forældre med delt forældremyndighed fastsættes forholdsmæssigt efter det antal månedlige dage, som barnet ifølge aftale har ophold hos hver af forældrene. Den samme fremgangsmåde anvendes i tilfælde, hvor skyldneren har et eller flere børn, med hvem den pågældende har samkvemsret, og som regelmæssigt opholder sig nogle dage i hjemmet.”

Efter bekendtgørelsens § 21 kan politiet ligeledes meddele tilladelse til afdragsvis betaling.

Det fremgår af ovennævnte vejledning, at spørgsmålet om tilladelse til afdragsvis betaling på tilsvarende vis som spørgsmålet om henstand afgøres ud fra skyldnerens aktuelle betalingsevne.

De nævnte bestemmelser om afskrivning og henstand mv. er efter min opfattelse udtryk for en passende afvejning af princippet om, at den dømte som udgangspunkt skal betale sagens omkostninger, over for resocialiseringsmæssige hensyn.